

УДК 616.36-002.2-022:578.835

КЛІНІКО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕПАТИТУ А У ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Козутич А.І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кафедра мікробіології, вірусології, імунології з курсом інфекційних хвороб, м. Ужгород

Вступ

Вірусний гепатит А (ГА) відноситься до типових антропонозних кишкових інфекцій і посідає суттєве місце у структурі всієї інфекційної захворюваності [1]. Частіше за все хворіють діти і особи молодого віку, хоча може захворіти кожен, у кого відсутній імунітет [2, 3]. Переважно реєструються жовтяничні форми хвороби, які складають всього десяту частину, безжовтяничні й інгапаратні форми не розпізнаються і не реєструються [4, 5, 6]. У дітей віком від 2-х до 5-и років захворювання протікає без клінічних проявів, жовтяниця розвивається всього у 20 % хворих. У дітей старше 5-и років клінічні ознаки захворювання присутні майже у 80 % випадків [7]. У нашій країні епідемічний процес при ГА носить некерований характер. Середня захворюваність на дану недугу в Україні значно перевершує подібний показник високорозвинених країн [4]. Особливо актуальним є проблема ГА для Закарпаття. У області інтенсивний показник захворюваності на 100 тисяч населення на дану недугу за останні роки перевершує загальноукраїнські показники в 9-19 разів.

Мета дослідження

Виявити клініко-епідеміологічні особливості ГА у дитячого населення Закарпатської області.

Матеріали і методи

Для досягнення поставленої в роботі мети було використано дані Головного управління Держсанепідслужби у Закарпатській області за останні 5 років, проаналізовано 358 випадків і дані клінічних, лабораторно-інструментальних методів обстеження 184 осіб дитячого віку, які проходили лікування з приводу ГА в умовах Обласної клінічної інфекційної лікарні (ОКІЛ) за період 2013-2014 років.

Результати досліджень

Всього за період 2010-2014 рр. зареєстровано 2796 випадків захворювання на ГА серед дитячого населення Закарпатської області. Згідно з рисунком 1, щороку особи дитячого віку становили більше половини усіх хворих. За 5 років частка дітей у структурі хворих на ГА у Закарпатській області становила 59,3 %. Такий показник близький до даних міжнародної статистики [6, 8].

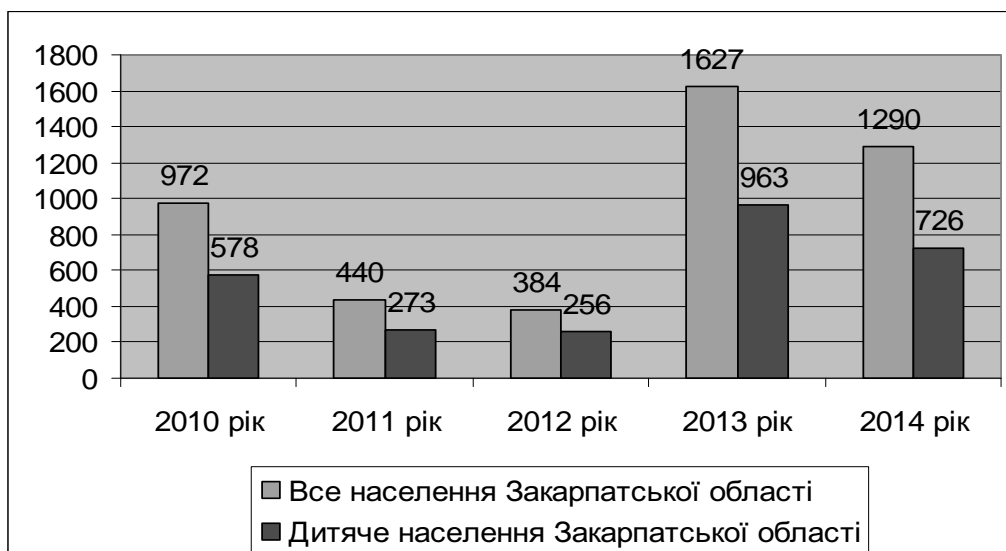

Рис. 1. Кількість випадків захворювань на гепатит А в 2010-2015 рр. (абсолютні величини).

Найбільша активність епідемічного процесу спостерігалась у 2013 р., коли зареєстровано 1627 випадків захворювання на ГА, в тому числі 963 серед дитячого населення, найменша – у 2012 р., всього зареєстровано 384 випадки, в тому числі 256 серед дітей.

Інтенсивний показник захворюваності на 100 тис. дитячого населення у області

мав ті ж коливання впродовж 2010–2015 рр. і перевершував загальнодержавні в 12,2–17,7 разу (рис. 2). Слід зауважити, що частка хворих дитячого віку у структурі захворюваності на ГА була найбільшою у період найнижчої активності епідемічного процесу (рис. 3).

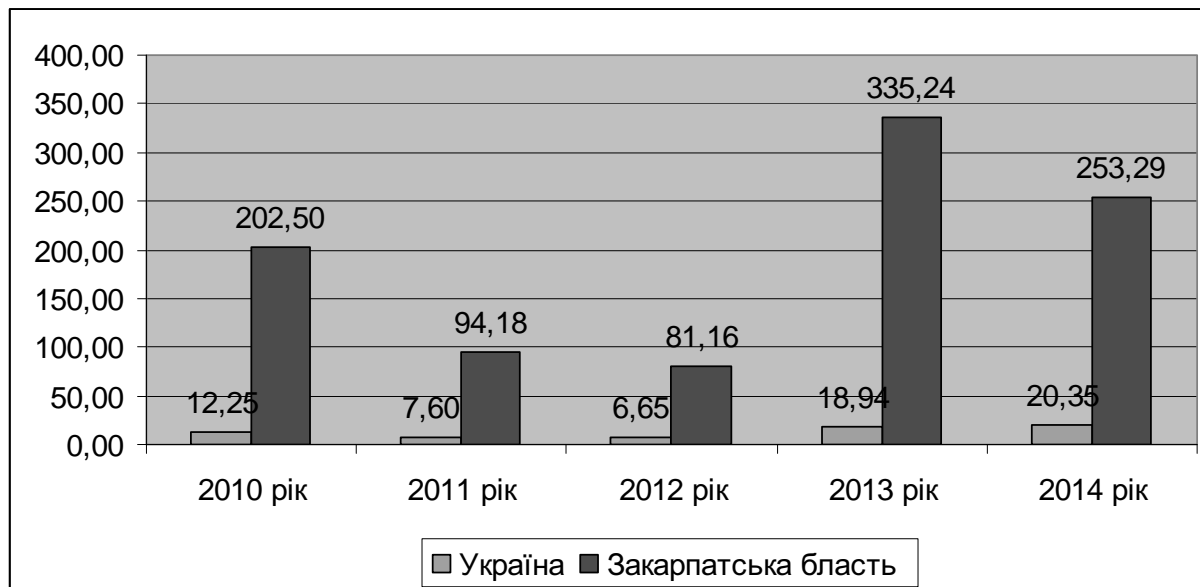

Рис. 2. Захворюваність ГА дитячого віку на 100 т. у 2010-2015 рр.

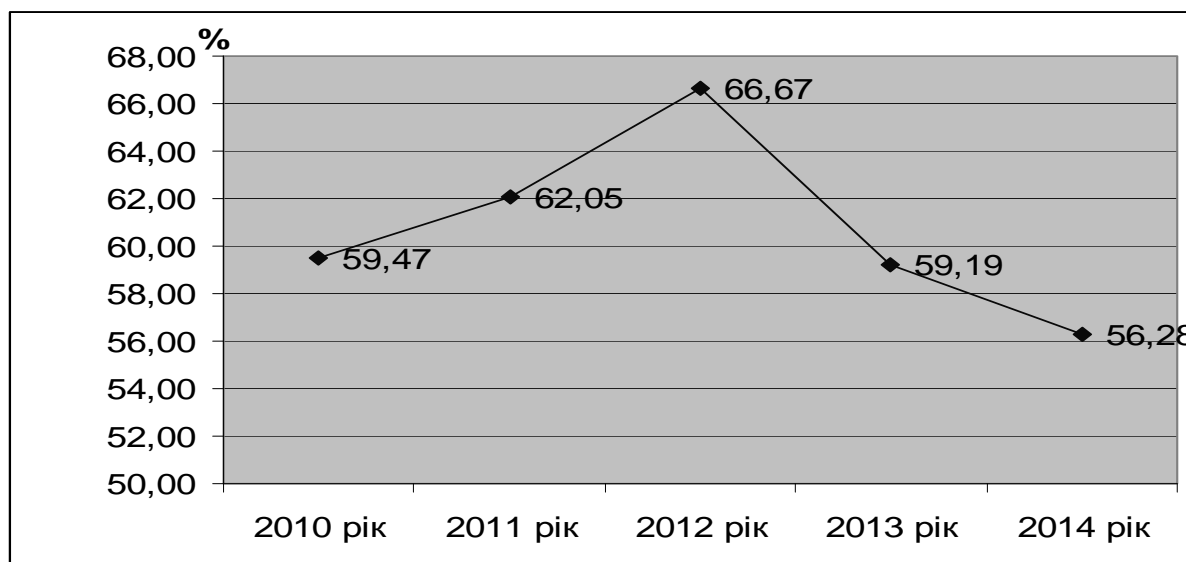

Рис. 3. Частка осіб дитячого віку серед хворих на ГА впродовж 200-2014 рр.

За даними літератури, найчастіше хворіють діти у віці 3–7 років, у регіонах із меншою активністю епідемічного процесу – у віці 12–14 років [1, 6]. При аналізі вікового складу серед дітей, хворих на ГА у Закар-

патській області (рис. 4), виявлено, що найбільша кількість хворих припадає на вікову категорію 5–9 років, дещо менше на вік 10–14 років. На ці дві вікові категорії припадає 68,4 % всіх захворювань на ГА дитячого віку.

Діти першого року життя хворіють рідко [1]. Всього 3 випадки захворювання на ГА у дітей першого року життя зареєстровано впродовж досліджуваного терміну: у 2013 р.

– 2 випадки, у 2014 р. – 1. Їх частка становила у структурі дитячої захворюваності на ГА за п'ять років всього 0,1 %.

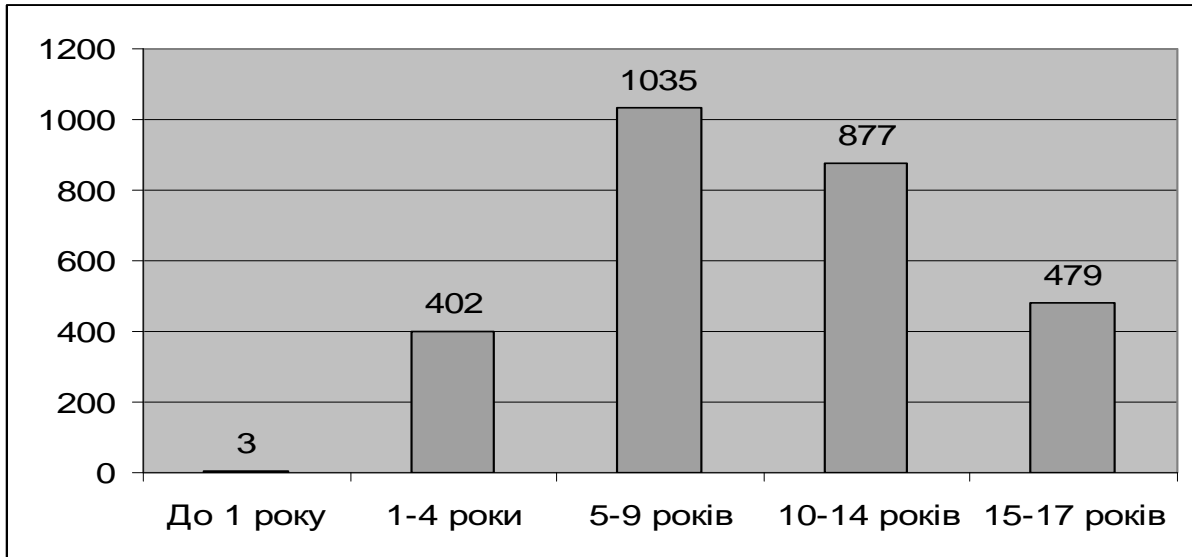

Рис. 4. Розподіл хворих дітей на ГА у Закарпатській області за віковими групами (абсолютні величини)

Для виявлення клінічних проявів хвороби проаналізовано 184 історії хвороби дітей, хворих на ГА, які перебували у стаціонарі ОКІЛ.

Встановлено (див. рис. 5), що 34 особи (18,5%) було реконвалесцентами і 150 (81,5%) – хворих на ГА.

Рис. 5. Структура госпіталізованих у ОКІЛ дітей із приводу ГА (абсолютні величини).

Серед хворих дітей превалювала жовтянична форма ГА, вона становила 84,7 %. Слід зауважити, що за даними літератури безжовтяничні форми захворювання у дітей трапляються в 3–4 рази частіше, ніж жовтяничні, але виявляються лише при цілеспрямованому обстеженні дитячих колективів, або ж контак-

тних із хворими осіб [9]. У такий спосіб були виявлені і реконвалесценти. Таким чином, майже третину (30,9 %) пацієнтів ОКІЛ становили «випадково виявлені» хворі та реконвалесценти ГА.

Розподіл хворих дітей за статевими ознаками хоча і не мав статистично вагомих від-

мінностей, але у певному співвідношенні відповідав даним літератури, котрі стверджують, що у всіх вікових категоріях превалюють особи чоловічої статі [7].

Середній вік дітей у стаціонарі становив $(8,19 \pm 0,34)$ року. Легкий перебіг і середній ступені тяжкості ГА у хворих траплялися майже з однаковою частотою, тяжкий перебіг становив всього 2,5 % від усіх випадків. Хворі при поступленні до лікарні переважно скаржились на загальну слабкість, знижений апетит, пожовтіння склер, темну сечу. Ці скарги виникали у більшій половині хворих – 55,98–50,26 %. Трохи рідше хворих турбувало пожовтіння шкіри (45,11 %) і нудота (41,30 %), ще рідше – блювота (29,89 %), болі в епігастрії (20,65 %), підвищена температура (23,37 %). Інші скарги виникали лише в окремих випадках. При обстеженні у більшій половині хворих виявляли ознаки жовтяниці. Слід зауважити, що ці ознаки виникали переважно на третю добу захворювання, а сама госпіталізація проводилась на 5 день хвороби. Таким чином, у найбільш небезпечний в епідеміологічному плані періоді хвора дитина не була ізольована від оточуючих [7].

Середня тривалість перебування у стаціонарі хворих на ГА дітей становила $(10,60 \pm 0,34)$ дня.

Резюме. На основі проведеного аналізу 358 випадків ГА серед дитячого населення та даних клініко-лабораторного обстеження 184 дітей, хворих на ГА, які лікувалися в умовах Обласної клінічної інфекційної лікарні м. Ужгород, виявлені клініко-епідеміологічні особливості перебігу даного захворювання. За останні п'ять років частка дітей у структурі захворюваності на ГА становила 59,3 %. Захворюваність на гепатит А серед дітей у Закарпатській області перевершує загальноукраїнські показники у 12,2–17,7 разу. Серед госпіталізованих превалює вікова категорія 5–14 років. Хворі госпіталізуються, переважно, у періоді розпалу хвороби. Основні скарги і клінічні прояви захворювання пов'язані із жовтяницею.

Ключові слова: гепатит А, клініка, епідеміологія, діти.

Clinical and epidemiological features of hepatitis A in children population of Transcarpathian region

Kohutysh A.I.

Summary. Based on the analysis of 358 cases among children with HAV and data of clinical and laboratory testing of 184 children with HAV who were treated in a Uzhgorod Regional Clinical Infectious Disease Hospital, clinical and epidemiological peculiarities of this disease were identified. Over the past five years the proportion of children in the structure of HAV morbidity was 59.3%. Hepatitis A morbidity among children in the Transcarpathian region exceeds the nationwide performance in 12,2 - 17,7 times. Among hospitalized prevalent age group is 5-14 years old. Patients are hospitalized, mainly in the peak of the disease. The main complaints and clinical manifestations of the disease associated with jaundice.

Key words: hepatitis A, clinical manifestation, epidemiology, children.

Висновки

1. Для ГА серед дитячого віку у Закарпатській області характерним є більш високий показник ендемічності, ніж для всієї України. Показник захворюваності на 100 тисяч населення в області на дану недугу за останні роки перевершує загальноукраїнські показники в 12,2–17,7 разу.

2. За останні 5 років частка дитячого населення серед хворих на ГА коливається від 56,3 до 66,7 %. Із зменшенням активності епідемічного процесу частка дітей у структурі хворих на ГА зростає.

3. Серед пацієнтів ОКІЛ, хворих на ГА, превалювали діти віком 5–9 та 10–14 років, їх частка становила 68,4 %.

4. Жовтянична форма ГА виявлена у 84,7% випадків захворювання на ГА серед дітей.

5. Серед осіб дитячого віку, які перебували у стаціонарі ОКІЛ, хворі на безжовтяничні форми та реконвалесценти ГА становлять 30,9 %.

6. Основні скарги при поступленні до лікарні у хворих на ГА дітей були: на загальну слабкість; знижений апетит, пожовтіння склер і темну сечу.

7. Більшість захворювань мало легкий та середнього ступеня тяжкості (97,5 %) перебіг, 2,5 % – важкий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Учайкин В. Ф. Инфекционная гепатология / Учайкин В. Ф., Чередниченко Т. В., Смирнов А. В.: руководство для врачей. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2004. – 640 с.
2. Возіанова Ж. І. Інфекційні і паразитарні хвороби : в 3 т. / Ж. І. Возіанова. – [2-е вид., перероб. і доп.] – К. : Здоров'я, 2008. – Т. 1. – 884 с.
3. The MERC Manual of Diagnosis and Therapy / R.S. Porter, J.L.Kaplan, R.K. Albert [et al.] : Nineteenth edition, chapter 28 – NJ : Whitehouse Station, 2011. – P. 247.
4. Порохницький В. Г. Вірусні гепатити / Порохницький В. Г., Топольницький В. С. – К.: Книга-плюс, 2010. – 480 с.
5. Малый В. П. Гепатит А / В. П. Малый // Клиническая иммунология. Аллергология. Инфектология. – 2013. – № 1. – С. 40–49.
6. Centers for Diseases Control and Preventiom (CDC). Guidelines for viral hepatitis surveillance and case management. – Atlanta: GA, 2004. – P. 1–47.
7. Шифф Ю.Р. Болезни печени по Шиффу / Ю. Р. Шифф, М. Ф. Соррел, У. С. Мэддрей : Перевод с английского под редакцией В. Т. Ивашкина. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2010. – 408 с.
8. Venczel L. V. The role of children care in community-wide outbreak of hepatitis A / L. V. Venczel, M. M. Desai, P. D. Vertz // Pediatrics. – 2001. – № 108. – P. 78.
9. Малый В.П. Вирусный гепатит А: клиника и диагностика] / В.П. Малый // Клінічна імунологія, Аллергологія. Інфектологія. – 2012. – № 4 (53). – С. 1–4.